

Tekstipuhelupalvelun tulevaisuus -työryhmän 2. kokous

Aika: 27.2.2023 klo 12-13.30

Teams-kokous

Paikalla:

Jaska Siikavirta, sosiaali- ja terveysministeriö, puheenjohtaja
Tea Hoffrén, sosiaali- ja terveysministeriö, sihteeri
Ida Hakanen, sosiaali- ja terveysministeriö
Mikael Åkermarck, liikenne- ja viestintäministeriö
Outi Luoma-aho, valtiovarainministeriö
Pamela Sarasmo, oikeusministeriö
Seija Peltomäki, Kansaneläkelaitos
Anniina Lavikainen, Vammaisfoorumi ry
Marika Rönnerberg, Kuurojen Liitto ry
Esa Kalela, Kuuloliitto ry
Sanna Salmela, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Taru Kaaja, Suomen Kuurosokeat ry
Håkan Westerholm, SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö

Käsitellyt asiat:

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.00

2. Asialistan ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen asialista ja edellisen kokouksen muistio.

3. Tekstipuhelupalvelun jatkon vaihtoehtoisten mallien esittely

Esiteltiin taustamuistioden pohjalta neljä yleistä mallia, joiden avulla tekstipuhelupalvelun tulevaisuutta voitaisiin hahmotella. Taustamuistiot on liitetty työryhmän Tiimeri-työtilaan.

Ensimmäisen mallin, yleinen palvelu edellä, esitteli Roosa Patrakka liikenne- ja viestintäministeriöstä. Esteettömyysdirektiivin kansallisen toimeenpanon myötä vuonna

2025 astuu voimaan tiettyjä vaatimuksia koskien eräiden viestintäpalvelujen ja -laitteiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Vaatimukset koskevat muun muassa älypuhelimien ja viestintäsovellusten esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Nämä muutokset osaltaan parantavat kaikille tarjolla olevia esteettämiä ja saavutettavia viestintämahdollisuuksia. Tämä tekninen kehitys tulee osaltaan tarjoamaan ratkaisuja saavutettavaan viestintään niille nykyisille tekstipuhelupalvelun käyttäjille, jotka pystyvät käyttämään älylaitteita. Nyt jo on kuitenkin nähtävissä, että teknisiä vaatimuksia tarkentavien standardien kehittäminen saattaa viivästyä.

Toisen mallin, nykypalvelun ylläpito, esitteli Tea Hoffrén sosiaali- ja terveysministeriöstä. Mallin mukaisesti nykypalvelua ylläpidettäisiin STEA-rahoituksen päätyttyä julkisena palveluna. Tämä vaatisi lain säätämistä tekstipuhelupalvelusta. Mallilla turvattaisiin palvelun saanti nykyisille käyttäjille. On kuitenkin huomattava palvelun laskeva käyttäjämäärä ja se, ettei palvelu nykymuodossaan ole kaikille käyttäjille toimiva tai tarkoituksenmukaisin vaihtoehto.

Kolmannen mallin, etäkirjoitustulkkauksen kehittämisen, esitteli Seija Peltomäki Kelasta. Mallin mukaisesti kehitettäisiin Kelan etäkirjoitustulkkauksen palvelua niin, että se vastaisi osittain saman tyyppiseen palveluntarpeeseen kuin tekstipuhelupalvelu nykyisin. Palvelu olisi kuitenkin lähinnä sopiva lyhyisiin akuutteihin tarpeisiin. Palvelun käyttö edellyttäisi tulkkauksen päätöstä, eikä olisi kaikille avoin viestintäpalvelu. Tekninen valmius palvelun käyttöön ottoon olisi jo olemassa.

Neljännän mallin, uuden viestintäpalvelun tai -sovelluksen käyttöönotto, esitteli Ida Hakanen sosiaali- ja terveysministeriöstä. Mallin mukaisesti otettaisiin käyttöön erillispalvelu tai sovellus, joka vastaisi samaan tarpeeseen kuin mihin tekstipuhelupalvelu on kehitetty. Ratkaisu perustuisi yksilölliseen palveluntarpeeseen, eikä siten olisi vapaasti kaikkien käytettävissä tekstipuhelupalvelun tavoin. On nähtävissä, että apuvälinepalvelut ruuhkautuisivat, mikäli suuri määrä käyttäjiä siirtyisi kerralla palveluiden käyttäjiksi. Todettiin myös, että vammaispalvelulain mukaan myönnettävänä taloudellisena tukena on mahdollista korvata puolet päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista.

Käytiin keskustelu esiteltyjen mallien pohjalta. Keskustelussa arvioitiin eri ratkaisujen vahvuuksia ja heikkouksia tarkemman jatkotyön ja -arvioinnin kannalta. Keskustelussa painotettiin erilaisia tarpeita, joita palvelun nykykäyttäjillä on ja korostettiin, että kaikilla ei ole riittäviä digivalmiuksia. Myös kustannuksista kannettiin huolta sikäli, kun viestintäratkaisu vaatii laitehankintoja, jotka jäävät kokonaan tai osittain itse maksettaviksi.

Keskustelussa tuotiin esille, että ideaalitalanteessa olisi yksi sovellus, joka mahdollistaisi eri palveluiden käytön. Jatkotyössä on tärkeää pitää mielessä tarve myös ruotsinkieliselle palvelulle ja se, ettei uusia ratkaisuja kehitettäessä jää väliin putoajia. Saadun tiedon

mukaan lankaliittymän vaativat tekstipuhelinlaitteet ovat joka tapauksessa poistumassa käytöstä muutaman vuoden sisään.

Puheenjohtaja veti yhteen keskustelua ja totesi, että esiteltyjen mallien ja käydyn keskustelun pohjalta voidaan todeta, että mikään esitellyistä malleista ei yksin voi vastata palveluntarpeeseen. Siirtymän turvaamiseksi on tarpeen jatkaa nykymallin ylläpitoa, kunnes kaikkien tarpeeseen sopiva korvaava ratkaisu on löytynyt. Tätä varten on vielä tarpeen kehittää ehdotusta ja kartoittaa tarkemmin palvelun käyttäjien tarpeita. Jatkossa tarvitaan sekä esteettömiä ja savutettavia yleisesti käytössä olevaa viestintäratkaisuja, että yksilöllisiin tarpeisiin vastaavia tukimuotoja.

Jatkoa varten on tarpeen yhdistellä esitellyistä malleista uusi malli, jolla erilaisiin tarpeisiin voidaan vastata.

Keskustelun yhteydessä tuotiin esiin tarve saada myös ruotsiksi materiaalia, jotta työryhmän työhön osallistuminen helpottuisi.

Päätös: Käytiin keskustelu esitellyistä malleista ja päätettiin jatkaa valmistelua keskustelussa esiin tuodut asiat huomioiden. Sihteeristö pohtii ratkaisuja materiaalin tuottamiseksi ruotsiksi.

4. Keskustelu tarpeesta tarkempaan asiakasprofilointiin

Työsuunnitelman ja edellisen kokouksen keskustelun perusteella keskusteltiin tarpeesta asiakasryhmän ja asiakastarpeiden tarkempaan kuvaukseen. Todettiin, että olisi tarve vielä kartoittaa asiaa tarkemmin kyselyllä. Kyselyä voisi levittää sekä palvelun nykyisille käyttäjille palvelun tuottajan kautta, että myös vammaisjärjestöjen kautta. Kysely on syytä tehdä sekä suomeksi että ruotsiksi. Kyselyyn tulisi sisällyttää muun muassa kysymykset siitä, millaisiin tarpeisiin ja minkä tahojen kanssa viestintään palvelua nykyisin käytetään. Kyselypohja toimitetaan työryhmän kommentoitavaksi Tiimeriin ennen toteutusta.

Päätös: Päätettiin tehdä kysely asiakasryhmän ja asiakkaiden tarpeiden kartoittamiseksi huomioiden keskustelussa esiin tuodut näkökohdat.

5. Katsaus työryhmän työn seuraaviin vaiheisiin

Todettiin kevään kokoukset ja työsuunnitelman mukaisesti tulevat työskentelyn vaiheet. Seuraava kokous järjestetään 27.3. klo 12-14. Kokousmateriaali löytyy parhaiten ja reaaliaikaisimmin Tiimeristä. Mahdollisista ongelmista Tiimerin käytössä voi olla yhteydessä Tea Hoffréniin. Ennen seuraavaa kokousta työtetään asiaa eteenpäin ja laaditaan asiakaskysely.

Päätös: Merkittiin kuultu tiedoksi.

6. Muut mahdolliset asiat

Ei muita asioita.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.30.